

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

60-2

100 Státní archeologický ústav 100 let moderní archeologie v českých zemích

BRNO 2019

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 60
Volume 60

Číslo 2
Issue 2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Lumír Poláček

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Rudolf Procházka, Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Hedvika Břínková, Zdenka Kosarová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová,
Zuzana Loskotová, Ladislav Nejman, Zdeňka Pavková, Rudolf Procházka,
Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela, Šimon Ungerman

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Azu design, s. r. o.

Software
Software

Adobe InDesign CC

Fotografie na obálce
Cover Photography

Litovel, Masarykova ulice. Keramická plastika koníčka (obr. 67, str. 282).
Litovel, Masarykova Street. Ceramic sculpture of a horse (Fig. 67, Pg. 282).

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Čechyňská 363/19
602 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design, s. r. o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250 (Print)
ISSN 2571-0605 (Online)
MK ČR E 18648
Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2019
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Časopis je uveden v citační databázi SCOPUS a na seznamu vědeckých časopisů ERIH PLUS.
Copyright ©2019 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

První část výzkumu probíhala formou plošné exkavace na ploše 12 × 12 m v jižní části náměstí, v místě vytyčeném pro akumulární nádrže (Dejmal, Příbylová 2019). Zde se podařilo odkrýt očekávané základové zdivo jižní budovy panského dvora, konkrétně jižní nároží, tj. část štítové a obvodové zdi. Ze štítové zdi pokračovala na ni kolmá příčka, zděná současně s obvodovou zdí. Podle rozměrů dochované budovy a dobových fotografií odhadujeme, že byla založena v polovině délky štítové zdi.

Další fáze výzkumu probíhala formou dohledů nad výkopovými pracemi stavby. Při hloubení výkopu pro kanalizaci byly odkryty dva suterény, které patřily dřevohliněným domům se zánikovým horizontem datovaným do 15. až 17. století. Domy zanikly požárem. V zásypu suterénů se kromě shořelých částí původních domů našla i celá keramická nádoba. Tyto relikty zástavby pravděpodobně patří ke zmíněné středověké osadě kolem kostela Panny Marie (obr. 95).

K dalším zajímavým situacím dokumentovaným na profilech inženýrských sítí patří zásobnice s vypálenými stěnami, z níž nepochází žádný datovatelný materiál, a dva relikty pyrotechnologických zařízení. První topeniště obsahovalo zlomky keramiky datovatelné do 2. poloviny 13. století až 1. poloviny 14. století. Z druhého topeniště se keramický mobiliář získat nepodařilo, ale uvažujeme o souvislosti se s. j. 123, která by mohla představovat zásyp předpecní jámy. Z této uložení pochází rovněž zlomky keramiky datovatelné do 2. poloviny 13. století až 1. poloviny 14. století. Tyto soubory představují nejstarší dokumentované situace.

Archeologický dohled nad stavebními pracemi doprovázel i výstavbu cyklostezky, jejíž trasa vede zástavbou od náměstí Míru do parku Petra Bezruče. V prostoru bývalé klášterní zahrady u městského úřadu jsme již dříve zachytili žárové pohřebiště horákovské kultury. Tentokrát však výkopy sahaly do menší hloubky nebo zachytily pouze narušené situace.

Miroslav Dejmal, Michala Příbylová

Literatura

Dejmal, M. 2012: Struktura vrcholně středověkého osídlení ve Veselí nad Moravou. *Archaeologia historica* 37(1), 209–234.

Dejmal, M., Příbylová, M. 2019: *Nálezová zpráva o provedení záchranného archeologického výzkumu při stavbě „Veselí nad Moravou – náměstí Míru, Etapa I“*. Rkp. nálezové zprávy z akce č. A015/2017. Uloženo: Archiv Archaia Brno z. ú.

Resumé

Veselí nad Moravou (Bez. Hodonín), Platz náměstí Míru, Sokolovská-Straße, Petr-Bezruč-Park, Parz. Nr. 3666/22, 3695/2, 2921/12, 2921/13, 31/7, 594/1, 4452/1, 22/2, 22/3, 21/1, 25/1 (Aktion A015/2017). Mittelalter, Neuzeit. Vorstadt. Rettungsgrabung.

Während der archäologischen Rettungsgrabung wurden Grundmauer des Herrenhofs der Herrschaft Veselí aus dem Jahre 1646 gefunden. Dokumentiert wurden zwei Kellergeschosse, die wahrscheinlich mit der Vorstadtortschaft rings um die Kirche Hl. Maria in Zusammenhang stehen. Aus ihren Ausfüllungen wurde Keramik aus dem 15.–17. Jahrhundert entnommen. Die ältesten entdeckten Situationen stellen zwei Feuerstellen aus der 2. Hälfte des 13. Jahrhunderts – 1. Hälfte des 14. Jahrhunderts dar.

V RANOV (K. Ú. VRANOV U BRNA, OKR. BRNO-VEŇKOV)

„Blatina“. Parc. č. 354/56. Novověk. Cihelna. Povrchový průzkum.

V roce 2018 byla provedena terénní prospekce v oblasti východně od kláštera paulánů ve Vranově u Brna (okr. Brno-venkov). V místě pod bývalou studánkou u jednoho z pravostranných pramenů Ponávky na lokalitě Blatina (WGS-84: 49.3062178N, 16.6153386E), vzdálené od kláštera 295 m, byl zjištěn relikv dosud neznámého exploatačně-výrobního areálu, který byl v minulosti poznamenán terénními úpravami v souvislosti se stavbou protipovodňové hráze. Přitom bylo mechanizací (nejspíše buldozerem) poškozeno předpolí několika do svahu zahloubených objektů. V takto vzniklém terénním zářezu se dnes rýsují pozůstatky hlinito-cihelných konstrukcí. Cihly o dochovaných rozměrech 6 × 15 × ? cm ve vztahu k hliněnému pojivu, vesměs silně ovlivněnému žárem, umožňují společně s nalezenými zlomky keramiky přibližnou dataci areálu do 18.–19. století.

Cihelná pec má kvadratický tvar o rozměrech cca 6 × 5 m a hloubku asi 1,2 m. Je zatlapaná do hlinitého svahu. Plenta s „kanály“ v delší straně pod svahem je vystavěna z pálených cihel a dnes kolem ní vede lesní stezka. Je značně poškozená, díky čemuž je na několika místech odkryta cihelná konstrukce. V západním sousedství pece je do svahu poněkud šikmo vetknut výrazně obdélný objekt o rozměrech cca 4 × 7 m a hloubce asi 1 m, z kterého severozápadním směrem vybíhá do svahu asi 1 m hluboký hliník. Nad oběma popsanými objekty se nachází uměle upravená plošina o rozměrech cca 3 × 6 m, zatlapaná do svahu asi 35 cm hluboko, od které směřuje k západu po pomyslné vrstevnici v náznacích lesní cesta/chodník. Severozápadní obvod svahového zářezu je opět zaplněn

prohlubněmi o rozměrech cca 2 × 4 m, s hloubkou asi 40 cm, a doplněn menším odvalem. Zatímco u pece byly zaznamenány pouze cihly, u obou dalších objektů byly nalezeny i zlomky pálených tašek bobrovek.

Východně od pece se nachází asi 2 m široký hliněný val/odval, po němž vede po svahu do předpecí lesní chodník. Ten navazuje níže na umělou hrázku poldru a odděluje tak výrobní část areálu od exploatačního. Těžba sprašové hlíny probíhala ve větším svahovém hliníku o rozměrech cca 16 × 22 m a hloubce 1–1,5 m, který leží výše v pravém svahu přítokového žlábku, pod objektem malé novodobě upravené vodárny (ta opět pod místem bývalé studánky se zbytky rozpadlé cihelné konstrukce). Dno hliníku tvoří plochá bažinatá niva, kudy patrně po deštích občas protéká nebo se hromadí přívalová voda.

Vzhledem k organizaci areálu lze předpokládat, že se jedná o bývalou klášterní cihelnu. Ojedinělý nález silně korodovaného kusu šedého mikritického devonského vápence s načervenalým nádechem může svědčit také o příležitostném výpalu vápna. Původ této suroviny lze hledat snad v lomu v nedalekých Lelekovicích, který leží v úbočí návrší Březina, což je asi 3,3 km daleko od lokality.

Petr Kos

Resumé

Vranov (Kat. Vranov u Brna, Bez. Brno-venkov), „Blatina“. Neuzeit. Ziegelofen. Geländebegehung.

V RANOV (K. Ú. VRANOV U BRNA, OKR. BRNO-VENKOV)

„Nad Coufavou“. Parc. č. 365/32. Středověk – novověk. Milíř. Záchranný výzkum.

Záchranný archeologický výzkum prováděný při rekonstrukci plynovodu „Reko VTL Brno–Adamov–Blansko V“ v roce 2018 doložil existenci tří dřevouhelných milířišť na pravém břehu potoka Coufavá (WGS-84: 49.2884464N, 16.6418925E; 49.2893700N, 16.6431156E; 49.2907975N, 16.6432444E). Rýhy rekonstruovaného plynovodu a obslužná komunikace prošly pozůstatky milířovacích plošin s vrstvami uhelného mouru při dně drobného žlebu, který se pravostranně napojuje na údolí potoka Coufavá. Dnem žlábku ještě dnes občas protéká drobná vodoteč. Rozměry plošin se pohybovaly mezi 6 a 15 m. Z nejvýše položeného milířišťe u Hrádkovy cesty byla vyzvednuta železná plátová obruč, nejspíše z okovu. Rámcově se může jednat o období středověku až novověku.

Petr Kos

Resumé

Vranov (Kat. Vranov u Brna, Bez. Brno-venkov), „Nad Coufavou“. Mittelalter bis Neuzeit. Kohlenmeiler. Rettungsgrabung.

VYŠKOV (OKR. VYŠKOV)

Masarykovo náměstí. Středověk – novověk. Město. Záchranný výzkum.

Od srpna 2017 do srpna 2018 provádělo Muzeum Vyškovska záchranný archeologický výzkum na stavbě „Oprava Masarykova náměstí“. Zkoumaná plocha se nachází v historickém jádru města, na pravém břehu řeky Hané, v nadmořské výšce 245–250 m (na ZM ČR 1:10 000, list 24-42-11, mezi body 003:151, 30:142, 90:161, 10:168, 7:168, 8:162 mm od Z:J s. č.).

V průběhu výzkumu byly zjištěny středověké a novověké vrstvy včetně vyrovnávek terénu a dláždění komunikací, dále základová zdiva stávajících domů, novověké doplňkové stavby a inženýrské sítě, které často porušovaly starší situace. V úseku od domu č. p. 85/3 až do dolní části náměstí, cca 7–8 m od dnešní fronty domů, byl zachycen barokní kanál, který tvořily dvě kamenné zdi překryté velkými kamennými bloky o délce 100 cm. Ve výkopech před domy č. p. 4, 10 a 11 byly navíc odkryty z cihel vystavěné kanalizační „přípojky“, které ústily do páteřního kanálu a které byly v novověku druhotně využity pro vložení kanalizačního potrubí.

Klára Rybářová

Resumé

Vyškov (Bez. Vyškov), Masarykovo náměstí (Platz). Mittelalter – Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

VYŠKOV (OKR. VYŠKOV)

Náměstí Čsl. armády 475/2. Středověk – novověk. Hrad, zámek. Záchranný výzkum.

Od června do srpna 2018 provedlo Muzeum Vyškovska záchranný archeologický výzkum na stavbě „Prostor za zámekem“. Zkoumaná plocha se nachází na mírné vyvýšenině v západní části památkové zóny Vyškov, v nadmořské výšce 252 m (na ZM ČR 1:10 000, list 24-41-15, mezi body 485:133, 482:128, 475:130, 477:135, 480:145, 483:133, 485:137 mm od Z:J s. č.).

V průběhu výzkumu byly zjištěny reliktů zdiva původního hradu i pozdějšího zámku. Nejvýznamnějším